

DE **MOOISTE**
MICHELINROUTES
VAN **FRANKRIJK**

DE **MOOISTE** MICHELINROUTES VAN **FRANKRIJK**

52 **THEMA**-AUTORITTEN

LANNOO

MICHELIN

INHOUD

KUNST- EN ARCHITECTUURROUTES

1	Vakwerk aan de Bloemenkust en in de Pays d'Auge	9
2	De schilders van Île-de-France	15
3	De mooiste kastelen van Touraine	23
4	De romantische Indre	31
5	Decoratieve kunst en natuur in de Limousin	37
6	De kastelen en abdijen van de Bourgogne	43
7	Saverne en het Pays de Hanau	49
8	Gorges en de vallei van de Loue	55
9	De grote meren van de Savoie	61
10	De valleien van de Vézère en de Beune	67
11	Saint-Félix-Lauragais en het Pays du Pastel	73

NATUURROUTES

12	Goed verborgen schatten in de Valois	81
13	De kuuroorden in de Vogezen	87
14	Kapen en stormen in Cornouaille	93
15	In het spoor van de zoutbeambten	99
16	De vallei van de Thouet	105
17	In de streek van Hendrik de la Tour d'Auvergne	111
18	Tussen vulkanen en meren	117
19	In het hart van de Landes de Gascogne	123
20	De valleien van de Adour en de Louron	129
21	Het Massif de la Sainte-Baume	135

FIJNPROEVERSROUTES

22	De gouden driehoek van de wijnstreek Champagne	143
23	De Côte, te midden van de wijngaarden van de Bourgogne	149
24	Langs de Route des Vins in de Elzas	157
25	Van grotten naar kaasmakerijen in de streek Arbois	165

26	De vallei van de Charente	171
27	In de streek van de grotwoningen	177
28	De Haut-Médoc	183
29	De Armagnac	189

HISTORISCHE ROUTES

30	Belforten en versterkte steden	197
31	De Chemin des Dames	203
32	De prestigieuze kastelen ten zuiden van Île-de-France	209
33	In het spoor van de kapers	217
34	De megalieten van Morbihan	225
35	Argonne	231
36	De heilige weg	237
37	Langs de N7...	243
38	Route van de tempeliers en hospitaalridders	251
39	Carcassonne en de streek van de katharen	257
40	De Napoleonroute	263

PANORAMISCHE ROUTES

41	De Opaalkust	271
42	De Albasten Kust en de streek rond Caux	277
43	De Alpen in Normandië	283
44	De roze granietkust	289
45	Van Royan naar het estuarium van de Seudre	295
46	De Route des Crêtes in de Vogezen	301
47	De Route des Crêtes rond Cantal	307
48	De valleien van de Ardèche en de Eyrieux	313
49	Door de ravijnen van de Tarn	319
50	Langs de Franse Rivièra	325
51	De Route des Grandes Alpes	331
52	Het balkon van de Balagne	337

In Giverny kun je deze tuin bezoeken, ooit eigendom van Claude Monet.

KUNST- EN ARCHITECTUUR- ROUTES

Het Manoir de Coupesart heeft een prachtige vakwerkgevel.

VAKWERK AAN DE BLOEMENKUST EN IN DE PAYS D'AUGE

† 204 km

Dit deel van Normandië inspireerde veel schrijvers en impressionistische schilders en is in de loop der tijd weinig veranderd. Hier zie je nog veel vakwerkhuisen te midden van appelboomgaarden, badplaatsen met grote hotels en belle-époquevillages en een coulisselandschap met hagen en beekjes. Een beetje verder naar het oosten, op het plateau van Neubourg, staan historische kastelen die worden omgeven door weelderige tuinen, en een bekende abdij. Het zijn voorbeelden van de unieke architectuur en beeldhouwkunst in deze streek. Deze route tussen de Pays d'Auge en Neubourg laat je kennismaken met het veelzijdige Normandië, met het coulisselandschap, de graanvelden en de badplaatsen, een streek waar de kunst en vooral de levenskunst nog altijd centraal staan.

HET VROME PLATTELAND VAN DE PAYS D'AUGE

Geografisch wordt de Pays d'Auge begrensd door de rivieren La Touques en La Dives en de Bloemenkust. Te midden van het coulisselandschap en de badplaatsen valt meteen **Lisieux** op. Het is de hoofdplaats van de Pays d'Auge, een voormalig bisschopsdom, en nu het op één na belangrijkste bedevaartsoord van Frankrijk. In 1944 werd de stad gebombardeerd door de Amerikanen. In enkele uren lagen veel vakwerkhuisen in puin, maar de gotische kathedraal en enkele mooie bezienswaardigheden bleven bewaard. Nu lokt de stad vooral bezoekers dankzij de verering van de heilige Theresia. Mensen bezoeken het huis waar Theresia als kind leefde, het karmelietenklooster en het museum dat aan de heilige is gewijd en waar haar relieken worden bewaard, en de indrukwekkende basiliek die boven op de heuvel werd gebouwd en in 1954 werd gewijd.

Na dit vrome bezoek zet je koers zuidwaarts. Enkele kilometers verderop ligt het Domaine

Detail van een mozaïek van de heilige Theresia in de basiliek van Lisieux

Saint-Hippolyte, de ideale kennismaking met de landbouw in deze streek. Op het landgoed, waar op een groot landhuis staat, kun je een educatief pad volgen waarbij je onderweg borden met uitleg tegenkomt. Hier kun je boerderijproducten kopen, zoals de kazen livarots en pont-l'évêque. Vervolgens rijd je naar **Saint-Germain-de-Livet**,

Het kasteel van Saint-Germain-de-Livet herken je meteen aan de opvallende gevel met dambordpatroon.

een van de parels van de streek. Het prachtige, 16de-eeuwse kasteel heeft een bijzonder mooie gevel met dambordpatroon, waar natuursteen en geglazuurde baksteen worden afgewisseld. Er is een sierlijke zuilengalerij in Italiaanse renaissancestijl. Het kasteel is absoluut een bezoekje waard voor de bemeubelde salons en de muurschilderingen in de wachterszaal. Werp een blik op de kerk in dit dorp. Ze wordt omringd door een tuin waarvoorheen een rivier loopt.

LANDHUIZEN EN KASTELEN

Voorbij Le Mesnil-Durand steek je veel beekjes over die worden omzoomd door hagen en die uitkomen in de bochtige rivier Vie, de belangrijkste zijrivier van La Dives. Het beekje Castillon stroomt langs de muren van het Manoir de Coupesarte, een prachtig landhuis met een grote vakwerkgevel en

twee hoektorens. De bijgebouwen werden in dezelfde stijl opgetrokken, waardoor het landgoed een prachtig geheel vormt en een typisch voorbeeld is van de architectuur in de Pays d'Auge. Je volgt nu even de rivier Vie naar Grandchamp-le-Château, een klein dorp met minder dan honderd inwoners, dat zijn naam dankt aan het kasteel dat wordt omringd door slotgrachten. Zet je rit voort. Aan je rechterkant zie je de witte hekken van de stoeterij van Aga Khan, een domein van 185 ha. Zo kom je bij **Crèvecoeur-en-Auge**. Het schilderachtige kasteel is een bijzonder voorbeeld van de middeleeuwse architectuur die in haar oorspronkelijke structuur bewaard bleef, met een neerhof, feodale heuvel en slotgracht. Verderop kom je bij **Beuvron-en-Auge**, een dorp dat niet voor niets werd uitgeroepen tot een van de 'Plus beaux villages de France'. Het is een dorp met smalle straatjes en een centraal plein dat wordt omringd door

een veertigtal vakwerkhuizen. Aan de rand van het dorp maakt een indrukwekkend, 15de-eeuws landhuis het plaatje helemaal af.

LANGS DE BLOEMENKUST

De route loopt langs La Dives naar de Bloemenkust. De eerste halte is niet een van de minste, namelijk **Cabourg**. Het is de stad van Marcel Proust. Het Grand hôtel herinnert nog aan de jonge Marcel. Aan de andere kant van de monding ligt Dives-sur-Mer, de plek waar Willem de Veroveraar naar Engeland vertrok. De stad bezit nog een prachtige, middeleeuwse markthal en gezellige handwerkersateliers, ondergebracht in een voormalige, 16de-eeuwse herberg. Keer daarna terug naar de kust, tot **Houlgate**, dat bekend is om de vele villa's, waarvan sommige er al eeuwenlang staan. Naast de badplaats verheffen zich de 110 m hoge rotsen van de Vaches Noires. Ze danken hun naam aan de donkere rotsen die in vlekken zijn bedekt met wier, en lopen tot aan het strand. De badplaats is vooral bekend omdat er veel fossielen worden gevonden. Blijf de kust volgen langs Villers-sur-Mer, Bénerville en Blonville, twee badplaatsen die een mooi zandstrand delen tegen de hellingen van de Mont Canisy. Achter Blonville vertrekt een wandelpad langs de kust dat je laat kennismaken met de flora en fauna zonder langs het water te lopen. De volgende badplaats is wereldberoemd. **Deauville** is met het casino, de luxueuze boetieks en de bekende houten promenades met strandhutten, de ster van de Bloemenkust. Aan de andere

kant van de monding van La Touques ligt Trouville. Deze voormalige vissershaven was voor Deauville al populair. Ze lokte onder andere Dumas, Flaubert en enkele impressionistische schilders. Ook hier vind je houten promenades en eeuwenoude villa's. Voorbij Trouville begint de Corniche Normande, een route die je langs weelderige vegetatie en chique villa's leidt en waarlangs je geniet van prachtige uitzichten op de zee en de monding van de Seine. Je rijdt langs Villerville en Criquebœuf, twee karaktervolle badplaatsen, en daarna begint de Côte de Grâce, de kuststrook die loopt tot de monding van de Seine, waar het mooie **Honfleur** ligt, een parel van de Normandische havens. Met de vakwerkhuizen en de kerk met de klokkentoren met houten dak eert dit dorp de kunstenaars die het dorp beroemd maakten, zoals de componist Erik Satie, van wie het geboortehuis nu een museum is, en Eugène Boudin, die zijn naam gaf aan een ander museum in het dorp, gewijd aan de schilders van Honfleur en de monding.

Neem in Honfleur een kijkje bij het Vieux Bassin en de quai Sainte-Catherine.

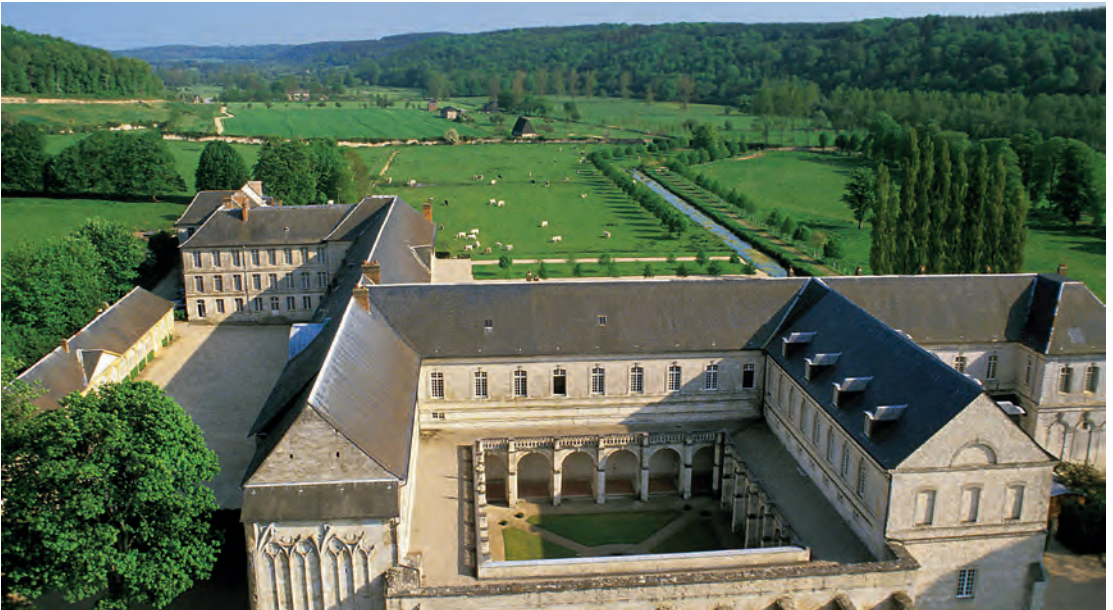
Uitzicht op het dorp Bec-Hellouin en de toren van de abdij

OP HET PLATEAU VAN NEUBOURG

Werp links een blik op de Pont de Normandie terwijl je de kust achter je laat en naar **Pont-Audemer** rijdt. Dit 'Venetië van Normandië' ligt aan de oever van de Risle. Je kunt er prachtige wandelingen maken door de kronkelige steegjes en langs de kanalen. In deze voormalige leerlooiersstad zie je nog de oude droogplaatsen met houten tussen-

wanden. Volg de rivier Risle naar **Le Bec-Hellouin**. Dit lieflijke dorpje wordt tot de mooiste dorpen van Frankrijk gerekend. In de vallei herken je de abdij Notre-Dame-du-Bec al van ver dankzij de vierkante toren in Anglo-Normandische stijl. Hij torent uit boven de kloostergebouwen die in de 17de-18de eeuw werden heropgebouwd. De monniken leven er nog altijd van een klein atelier waar keramiek wordt beschilderd.

In de indrukwekkende gebouwen van de abdij van Bec-Hellouin leven nog altijd monniken.

Het kasteel van Champ de Bataille is een van de meest luxueuze van Frankrijk.

Je bevindt je nu op het plateau van Neubourg, een hoogvlakte met een krijt- en kleibodem waarop graangewassen worden geteeld. Het nogal vlakke landschap is bezaaid met prachtige overblijfselen uit het verleden, zoals het Château d'Harcourt, de verblijfplaats van de gelijknamige familie. De voormalige middeleeuwse vesting staat te midden van een 11 ha groot arboretum waarin eeuwenoude bomen groeien. Het **kasteel van Champ de Bataille** met de Franse tuinen ligt enkele kilometers verderop. Het domein werd in

ere hersteld door interieurarchitect Jacques Garcia. Het behoort nu tot de meest luxueuze kastelen van Frankrijk. De route leidt je vervolgens langs Neubourg, de hoofdstad van deze streek, en buigt dan naar het westen in de richting van Lisieux. Voor je naar je vertrekpunt terugkeert, kun je nog een ommetje maken langs Brionne om er de donjon te bewonderen en er te wandelen door het park dat zich uitstrekt langs de oever van de Risle.

ONZE TIPS

- † Deze route is 204 km lang en vertrekt in Lisieux.
- † Reserveer twee of drie dagen om verschillende bezienswaardigheden te bezichtigen. In de zomer is meer tijd aanbevolen als je een bezoekje wilt brengen aan de badplaatsen en hun stranden en als je enkele musea en kastelen wilt bezoeken.
- † Houd er rekening mee dat de landgoederen van Champ de Bataille en Harcourt in de winter gesloten zijn. Informeer naar de openingstijden voor je vertrekt.

Detail van de gevel van het kasteel van Saint-Germain-de-Livet

De kerk van Auvers-sur-Oise

DE SCHILDERS VAN ÎLE-DE-FRANCE

↑ 200 km

2

In Île-de-France werden de landschappen, die eindelijk in hun natuurlijke vorm werden waargenomen, voor het eerst geschilderd door de Franse kunstenaars. De kunstenaars die deze landschappen vereeuwigden, zetten hun schildersezel neer in het platteland rond Parijs en effenden zo het pad naar een nieuwe stroming in de schilderkunst die zou zorgen voor een revolutie in de kunst: het impressionisme. De aanhangers van deze stroming reisden veel door de omgeving rond de hoofdstad en selecteerden voor ons de mooiste plekjes. Aan de hand van hun omzwervingen en hun schilderijen krijg je een portret van een streek waar je nog een vleugje opsnuift van de kleuren en de inspiratie van weleer. Deze route voert je in het spoor van deze schilders langs dorpen die intussen zijn uitgegroeid tot gerenommeerde steden.

LANGS DE OISE

Parijs werd vaak geschilderd door de impressionistische schilders en is dan ook de uitgelezen

plek om deze route te beginnen. Toch moet je al naar Auvers-sur-Oise rijden om tot het echte centrum van de impressionisten te komen, namelijk Île-de-France. Onderweg kom je in de buurt van

Claude Monet, schilderend op zijn atelierboot, van Édouard Manet, 1875

Argenteuil, een plek die een belangrijke rol speelde in de impressionistische stroming. Want in die stad ontwikkelde zich de visuele waarneming van Monet. In zijn schilderij *De brug bij Argenteuil* (1874) is niet de brug het onderwerp maar de manier waarop je op doek kunt vastleggen wat er leeft. Daarmee probeerde de schilder het verschil te maken met de nog volop in ontwikkeling zijnde techniek van de fotografie.

Vervolgens rijd je nog langs **Taverny**, het domein van de hertogen van Montmorency, met de gotische kerk waarin je een mooi renaissancealtaar kunt bewonderen. Zo kom je bij **Auvers-sur-Oise**, dat ingeklemd ligt tussen de rotsen van het Plateau du Vexin en de Oise.

Het is een langgerekt dorp met huizen die je misschien bekend voorkomen, want Van Gogh

(1853-1890) schilderde ze: de kerk, het stadhuis, de burgerwoningen tegen de helling... De Nederlandse schilder verbleef er twee maanden en schilderde er meer dan zeventig schilderijen voor hij er uiteindelijk stierf. Hij logeerde in café Ravoux, dat je nog kunt bezoeken, net zoals het huis van dokter Gachet. Van Gogh en zijn broer werden begraven op het ontroerende kerkhofje van de stad. Het Musée Daubigny is gewijd aan het ontstaan van het impressionisme, met een collectie kunstwerken uit de 19de eeuw.

Ten westen van Auvers-sur-Oise ligt de oude stad **Pontoise** boven op de kalkrotsen van de Mont Bélien. Het bewaarde zijn middeleeuwse karakter met de omwalling, de smalle steegjes, en de place de la Harengerie. De gemeente kreeg het label 'Ville d'art et d'histoire' (kunsthistorische

De indrukwekkende kathedraal Saint-Madou in Pontoise zorgt mee voor een middeleeuwse sfeer.

De vijver met het groene bruggetje, een bekend beeld uit de tuin van Claude Monet in Giverny

stad) en is met zijn historisch en natuurlijk erfgoed een populaire plek voor filmregisseurs. Maar lang voor zij de plek ontdekten, waren schilders dol op de schoonheid van deze plek. Vooral Pissarro (1830-1903) waardeerde deze plek. Hij woonde er bijna twintig jaar en leerde Cézanne er de schoonheid van het schilderen in de openlucht. In het museum dat naar hem werd genoemd, worden tentoonstellingen gehouden met werken uit de 19de eeuw van het impressionisme en het postimpressionisme.

De Oise bood de schilders enkele uitzonderlijk prachtige stukjes natuur, maar ook de Seine was vaak een bron van inspiratie, vooral aan de grens van het regionaal natuurpark Vexin. Vooral één schilder was helemaal weg van deze plek: Monet.

MONET EN VEXIN

Je rijdt langs Magny-en-Vexin naar de kronkelende Seine en **Giverny**, waar de herinnering aan Claude Monet levendig wordt gehouden. Hij woonde er van 1883 tot aan zijn dood in 1926. In het omringende platteland vereeuwigde hij populieren, molenstenen en veel taferelen van eenvoudig huiselijk geluk. Voor zijn roze huis met

Het kasteel van La Roche-Guyon ligt tegen de heuvelflank gedrukt.

groene luiken strekt zich de tuin uit met daarin Japanse bruggetjes over de vijver die met waterlelies is bedekt. Een bezoek aan zijn huis is hartveroverend. Het museum van de impressionisten, dat vlak bij het huis van Monet werd geopend, is veel futuristischer opgevat en is gewijd aan de geschiedenis van de stroming. Je ziet er werken van Sisley, van Amerikaanse kunstenaars uit Giverny en van de Japanse schilder Hiramatsu Reiji.

Verderop naar het westen, bij **Vernon**, zie je in de Seine nog de brugpijlers van de oude brug (uit de 12de eeuw) waarop de molen staat van Veronnet (19de eeuw) en die Claude Monet inspireerde voor zijn schilderij *Oud molenhuis op de brug in Vernon* (1883). In het Musée A.-G.-Poulain worden twee werken van Monet tentoongesteld: *De rotsen in Pourville* en *Waterlelies*. Daarnaast zie je in het museum doeken van enkele andere jonge schilders, zoals Pierre Bonnard, Rosa Bonheur en Maurice Denis.

Keer langs de rechteroever van de Seine van Giverny terug en rijd naar **La Roche-Guyon** met het indrukwekkende kasteel tegen de rotsen. Het werd door veel schilders vereeuwigd, onder andere door Monet, Pissarro, Cézanne, Renoir, Degas, Braque, maar ook door Edgar P. Jacobs, auteur van Blake en Mortimer, die de ondergrondse gangen van het kasteel gebruikte voor zijn strip *De valstrik*.

Vervolgens bereik je Vétheuil waar Monet bijna twintig jaar lang woonde voor hij naar Giverny verhuisde. Hij schilderde meer dan honderd schilderijen vlak bij zijn huis aan de rand van het dorp.

LES NABIS EN ANDERE IMPRESSIONISTEN AAN DE OEVER VAN DE SEINE

Als je oostwaarts richting Parijs rijdt, kom je langs **Mantes-la-Jolie** waar belangrijke mijlpalen in het impressionisme plaatsvonden. De kapittelkerk, met haar sierlijke en lichte kerkschip dat bijna net zo hoog is als dat van de Notre-Dame in Parijs,

Het verfijnde kasteel van Saint-Germain-en-Laye heeft bijzonder verfijnde gevels.

staat op een van de mooiste schilderijen van Corot. Omdat je dat schilderij alleen kunt bewonderen in het Musée des Beaux-Arts in Reims, zul je nu genoeg moeten nemen met het Musée de l'hôtel-Dieu, een voormalige kunstenaarswoning waarin nu een museum is ondergebracht gewijd aan Maximilien Luce (1858-1941). Luce is een vertegenwoordiger van de neo-impressionistische stijl, waartoe ook Seurat en Pissarro behoorden, hij was goed bevriend met anarchistische schrijvers en was aanwezig op de Commune, de revolutionaire gemeenteraad van Parijs. De meer dan 150 werken die van hem in het museum worden tentoongesteld, tonen zijn sociale bekommernissen.

Luce werd vooral beïnvloed door het pointillisme, terwijl de schilders die zijn vertegenwoordigd in de collectie van het bijzonder mooie Musée Maurice Denis in **Saint-Germain-en-Laye**, tot een andere stroming behoorden, namelijk die van 'Les Nabis' (een nabi is ook een profeet bij de Hebreëën). We danken het ontstaan van deze groep

Vertaling	Anja De Lombaert
Omslagontwerp	Keppie & Keppie
Omslagfoto	EIFFAGE CEVM/Foster+Partners/P. Jacques/hemis.fr
Ontwerp binnenwerk	Keppie & Keppie
Oorspronkelijke titel	Belles routes de France, 52 propositions d'itinéraires
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Directie	Philippe Orain
Uitgevers	Nadia Bosquès, Amaury de Valroger (Michelin), Lieven Defour (Lannoo)
Redactie	Philippe Pataud Célérrier, Geneviève Clastres, Isabelle Duriez, Arnaud Goumand, Michel Laurence, Gaëlle Redon, Manuel Sanchez, Magali Triano

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2017

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids.

Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen...) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld. Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden.

Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen.

Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Groene Reisgids
Uitgeverij Lannoo Uitgeverij
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

De Groene Reisgids
Terra Lannoo bv
Papiermolen 14-24
3994 DK Houten
degroenereisgids@lannoo.nl

www.lannoo.com

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2016/45/583 - NUR 512 - ISBN 978-94-014-3760-8